

Szerkesztői Iroda:
Nagy-Enyeden a kiadóhivatalban, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
CIRNER J. JÓZSEF
papírnagykereskedése, hova az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAPON.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félévre . . . 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
□ ez-ontiméterenként 3 kr.
Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek. Bélyegdíj 30 kr.
Névtér sora 20 kr.

A tanév végén.

Bármilyen chablonszerű e czim, mégis nagy jelentőségű kultur-történetünk, évről-évre gyarapodó lapjain. Az eredményt éppen oly aggódó kebelrel várja a tanügy iránt érdeklődő közönség, mint a gazda-s a kereskedő-világ az aratást. Öröm és bu váltakozik itt is az egyes családokban s az iskola-fentartókban; mennyi szép remény semmisül meg, mennyi gond, áldozat megy füstbe s viszont sok arcz mily édes meglepédest sugároz ilyenkor!

De nem csak a szülők, rokonok azok, kik gondolddal, aggodalommal tekintenek arra az intézetre, hová édes reményük tárgyát küldték, tanulni mindent, mi szép és hasznos lehet életük folyamában. A tanügy-barátok szigorú mértékkel vizsgálják az eredményt s gondosan kutatják, hogy kik és hogyan idézték elő a kedvező, vagy kedvezőtlen hatást, vajjon a tanulók értelmi képességében, vagy a tanítók, tanárok képzettségében, modorában, tanítási tehetségében kell keresni a tanév eredményeit?!

Tény, hogy napról-napra emelkednek az igények, és mind nagyobb azoknak száma, kik nem csak a törvény szigorával látogatni rendelt népiskolákat, hanem a közép- és felső fokú tanintézeteket felkeresik, jobban mondva: előzönlük. Tény az is, hogy elegendő számú, jól képzett, igazi, hivatással, igazi tehetséggel bíró tanító és tanár még nincsen. Nálunk, a ki nem tudja végezni, akár kellő tehetség hiánya, akár szegénység miatt, a gimnáziumot, részben tanító-képezdebe megy. A szegény ember fia, ki nem akar pap lenni, de tanulni akar és nincs módja orvosi, mérnöki, vagy ami legurasabb: jogász, vagy katonai pályára lépni, — az többnyire filozopter lesz, tanárnak készül. Mikor aztán, sokszor küzdve a szegénységgel, évek mulva letette a vizsgákat, — sőt igen sokszor még azelőtt — kész a tanári kathedrára szóló meghívás, reá biznak egy sereg ifjut, kinek prelegál, mielőtt elég gyakorlata volna, s itél felettük a kalkulus-osztással, anélkül, hogy száraz, unalmas, érthetetlen előadás helyett lelkesen, buzgón tanított és különösen tanulni tanított volna. Mennyi sok hivatás nélküli, gyöngye tanító és tanár van még most is mindenfelé, szinte csodálatos, de mert nincs jobb s mert a tanulók tele zsufoznak minden osztályt, hát a jobb jövő reményében el kell tűrni, hogy egy néhány ifju nemzedék esetleg egész életére jelezhesse, mily sok volt némely esztendőben ebben az iskolában s abban a gimnáziumban, vagy másféle intézetben a tanév „termése“.

Lassan, nagyon lassan javul ugyan a helyzet, de még messze van az idő, midőn csak szigorú vizsgálat után vesznek fel tanári pályára készülőket s még szigorubb bírálat után bocsátják tanári pályázatra. De nem kell okozni mindig csak a tanuló ifjúságot s a tanítói kart a kedvezőtlen eredményért; hibás sokszor a család, melybe a tanuló haza tér s mely nem sokat törődik azzal, hogy gyermeke otthon utána lát-e tanulni valójának, hanem szabadjára hagyja, vagy pedig annyiféle mulatságban, időtöltésben, nem hozzá illő társasággal való foglalkozásban részesíti, hogy ifju kedélye, erkölcsi érteke, kötelesség-érzete lassanként csökken, vagy éppen elvész s így a legszebb tehetség is korán letelez nemes hivatásáról: az

élet nagy és komoly munkájára való előkészülésről, minek sajnos eredményeit társadalmunk sanyli meg.

Szerencsés az az intézet, mely minden irányban meglepéddel zárhatja be tanévét s melynek tanári kara és tanuló-ifjúsága igazi örömet nyújthat minden tanügy-barátnak. Ohajtjuk és reméljük, hogy a szépen mutatózó fejlődés e téren is mihamarabb hozza meg a kívánatos gazdag termést minden tanévben.

A házi ipar.

(X.) A házi ipar fogalmát a nagy közönség rendszeren összetéveszti a nép-ipar fogalmával; innen magyarázható a nagy közöny, melylyel a középosztály minden, az ipar terjesztését célzó mozgalmat fogad. S mivel a nép háziiparképpen fakanál-faragással, kósárkötéssel, fonással s más effélével foglalkozik, a közép osztály, vissza riadva a durva munkától, tétlen marad, s hangos panaszkodással sohajtozza: „Pusztulunk, veszünk!“

Valóban pusztulunk, veszünk! Leginkább e sohajjal fejezhetjük ki azt az erkölcsi és anyagi romlást, mely az álszégnyből fakadt munkátlanság miatt, mely szerint jó házból való nőnek pénzért dolgozni szegény, éppen nemzetünk középosztályában szedi legsűrűbben áldozatait.

A házi ipar keresetképesé teszi a nőt, a nélkül, hogy női hivatásától elvonná. És e szerint a házi ipar alatt nem csupán azt a háznál végzett munkát értjük, melylyel házi szükségleteinket házi készítménnyel, vagyis termeléssel elégítjük ki, hanem azt is, melyet kereskedés által értékesíthető tárgyak előállítására fordítunk. Mivel azonban a női munka termékét sem a házi szükségletek fedezésére fordítva nem látjuk, sem vele a kereskedésben nem találkozunk: világos, hogy nőink munkaejeje tétlenül hever.

Ennek méntességül felhozzák, hogy eddig hiányzott a női munka értékesíthetése alkalmas piac.

Akik ezt állítják, megfelelnek arról, hogy az áru teremti meg a piacot és nem megfordítva.

Igy fejlődött a nép háziipar-termékeinek piaca is. A nép dolgozott, előbb csak szükségleteinek kielégítése céljából. Majd tudott fölöslegén s készítményei forgalomba jöttek. Nem képzelhetjük ugyan a legszorgalmasabb munkálkodás mellett sem, hogy rövid idő alatt gazdagsággal cserélhessük fel eddigi nyomorúságunkat; de kétségen kívül számíthatunk arra, hogy türelmes fáradozásunk jutalma lassanként az emelkedő családi jólét és vagyonság lesz.

Nem tekinthetjük a háziipari foglalkozást megélhetésünk egyedüli forrásának, de bátran merjük állítani, hogy önfentartásunk biztos segédeszközévé válhatik; a családó gondjait tetemesen könnyítheti, amint hogy a női munkálkodást csökkenti akkor is, ha csak a házi szükségletek megteremtésére szorítkozik is, a midőn célja nem a szerzés, hanem a megtakarítás.

A házi ipar fejlődése és terjedése az által is hat a nemzeti vagyonsodásra, hogy az egyes családok jólétét emeli, részben pedig az által, hogy a kézműipar és gyár fejlődését előkészíti s így a háziipar nemzetgazdasági szempontból kétszeresen fontos.

Fővárosi levél.

Budapest, 1895. június hó 16-án.

Unalmas csönd borult a székes-fővárosra. A házakon a lefűgönyözött ablakok egyre szaporodnak, bizonyosságul annak, hogy a vagyonságosabb lakók már zöldbe vonultak. A sörházak előtt, az utcára kirakott asztalok mellett, néhány itt rekedt szalmaözeveg férj bóbiskol. A hordárok az utca-sarkokan ásitoznak és szidják a főrendeket: mért nem halasztották el nyárra az egyházi politikai tárgyalásokat; mennyivel jobb keresetük volna most! Szóval mindenki panaszkodik; senki sincs ilyenkor meglepéddé.

Csak a szegény munkás embereknek nincs okuk most panasza, mert a millenniumi építkezések — melyek napról-napra nagyobb arányokat öltenek — biztosítják nekik a rendes megélhetést.

A városligetben, az épülő kiállítás területén, ezer meg ezer munkás-kéz dolgozik. Emitt faragnak, kalapálnak, amott pedig vastag czölöpöket vernek a földbe. A munkások ajkán taktus szerint hangzik ez a nóta:

„Einmal hoch,
Zweimal noch.
Dreimal auf,
Noch eins drauf.
Fünfmal gut,
Nur mit Muth!“

A városliget a kiállítás építkezései által tényleg sokat veszített szépségéből és eredetiségéből, de jó hazafinak nincs oka ezen busulni. Jövő évre olyan búvájos tünderbirodalom tárul itt szemünk elé, melyhez fogható képzelni sem lehet. Majd üdülhetünk aztán eleget a „Karikás csárdában“ vagy a debreczeni „Betekints“-be.

A városligeti tóban most hantolják a békákat. A vizet egy cseppig kimerték belőle s a piszkos iszapot most tiszta kavicssal földik be. A regényes béka-kurtyolátnak vége! Ennek legjobban a pótvizsgára készülő diákok örülnek, mert most zavartalanul magolhatják a leczkét a parti padokon.

Csak a budapesti szép leányok nem vesztek el semmit a kiállítási építkezések folytán. Egy részük már valahol a Balaton-melleken tölti a nyarat, míg az itt maradtak egy része kijár a Stefánia-utra apró „zsuzsukat“ elveszteni.

A lapokban néha ilyen apró hirdetés olvasható: „Elveszett egy felhőld alaku „zsuzsu“. A becsületes megtaláló illő jutalomban részesül.“ Csodálatos, hogy a becsületes megtaláló rendszeren fiatal ember, akit a károsult mamája többnyire ott tart ebédre, vagy ozsonnára, míg a leány szívét igyekszik illő jutalom gyánant felajánlani. Ez ügyes leleményesség, melynek gyakran eredménye az a szép aranyos szegélyű kartonpapír, mely így fejezi ki a „zsuzsu“ történetét:

TÖLGYESSY MICZI
és
DARU ALADÁR
jegyesek.

Oh, ezek a budapesti leleményes mamák! Ha valaki meg akarná tőlük ezt az ügyes „patent“-et venni: bizonyára egy sem jelentkeznék.

Buzogány.

Az országos millenniumi kiállítás érdekében.

Hogy millenniumi kiállításunk minél nagyobb szerű legyen, szükséges és kívánatos, hogy a magyar elem kétszeres erőfeszítéseket tegyen, mert hogy e kiállítás csaknem a magyar elemre szorítkozik, mutatja azon körülmény, hogy még saját nemzetiségünk is részben távol fogják magukat tartani mint kiállítókat; sőt az eddigi jelekből ítélve, a kiállítókat száma még az 1885-diki országos kiállítással sem áll arányban, jóval csekélyebb, ámbar, ha e téren nagyobb akció fejtenék ki, még nagyon sok kiállító lehetne toborozni. E visszaesés leginkább a kis-ipar hanyatló helyzetére esik, pedig — nézetünk szerint — valódi nemzeti produktumot csakis a kis-ipar képes előállítani.

Véleményem szerint a kiállítások s főleg millenniumi kiállításunk legfőbb hivatása kimutatni ipari haladásunkat, sőt meg fogja látni, akinek képessége van, aki nem lesz elragadtatva a sok fény és cizczoma által, szegénységünket is, érteve ipari hátramaradásunkat. Nem akarunk általában az össziparról szólani, csupán a fényűzési és ruházati ipart említjük fel például, mint amelyet legjobban ismernek, amely iparág aránylag legfejlettebb, sőt mondhatni kezdetleges hazánkban, amely iparág — kivált ennek egyik ága, a textil-ipar — még csak gyermekkorát éli, pedig ezen iparágak fejletlensége tette a tejjel és mézzel folyó országot szegényebbé,

mert fényűzési és ruházati cikkekért vándorolnak ki külföldre sok száz millióink. Évi behozatalunknak az összes iparcikkek több mint felét teszik értékben; azért ez a tér az, ahol legtöbb tenni valónk van.

Eppen a mult országos kiállításon győződtem meg arról, látva a sok külföldi készítményt fényesen kiállítva, de sehol sem láttam, hogy pl. lett volna egy olyan ruha, melynek szövete és bélése teljesen honi gyártmányok lettek volna. Már ekkor eltökélt szándékom volt, hogy alkalomadtán, szerény tehetségemhez képest, megoldom e feladatot. Már több mint fél év óta kutatok e téren. Végre annyira sikerült, hogy lehetséges lesz egy oltny ruhát elkészíteni, melynek úgy szövete, mint bélése, gombok stb. — az egy czernát kivéve (mert még czerna-gyáruknak nincs) — magyar kezük műve legyen.

E czélból Szabadi József társammal egyesülten elhatároztuk, hogy ezen eszmét egy nagyobb szabású akcióban végrehajtjuk; ugyanis több darabot szándékozunk kiállítani, melyeknek kivétel, ha csak minket terhelne, anyagi helyzetünkhez képest igen költséges volna; azért felkérjük a hazafias közönséget, vagy jobban mondva érdeklődőket, hogy bennünket e szép czélunkban támogatni sziveskedjék a kiállításon kiállítandó jutányos és csinos ruhadarabok megrendelése által, melyeket az idő rövidsége miatt f. évi július hó 15-én belül kérnénk megrendelni. A mintákat beszerztük és készséggel bocsátjuk a t. közönség rendelkezésére.

Gergelyi és Szabadi.

Mezőgazdasági bajaink.

Lévay Henrik főrendiházi tag, az Első magyar általános biztosító társaság igazgatója, a magyar közgazdaság ügyének egyik elismert előkelő munkása, hosszabb idő óta nem szólalt fel a nyilvánosság előtt. Akik Lévay kintartó, vasszorgalmu munkásságát s minden közügy iránt éber érdeklődését közelebbről nem ismerik, már-már azt hitték, hogy a kitünő férfi az alkotó munkába befáradt s ifjabb erőknél engedte át mindazon eredményével működő intézmények továbbvezetését, amelyek alapköveit nagyrészt ő rakta le. Örömmel vettünk azonban tudomást arról, hogy Lévay még korántsem fáradt le az alkotó munkába és kész mély belátással, munkaerőjével, lankadatlan tevékenységét felajánlani minden nagyobb szabású oly vállalat létesítésére, amely valóban szükségessé pótol. A többiek közt a mezőgazdasági válság szanálásának nagyfontosságú kérdése hosszabb idő óta foglalkoztatja Lévayt, s e csendes, de annál gyümölcsözőbb vizsgálódás eredménye ama tanulmány, amelyet Lévay Henrik „Néhány szó mezőgazdasági bajaink orvosolásáról” czim alatt a napokban közrebocsátott.

Lévay abból indul ki, hogy a szinte minden európai államban érezhető mezőgazdasági válság okai nálunk nem teljesen azonosak azon okokkal, amelyek a nyugot-európai országokban panaszolt agrár-bajokat előidézték, minélfogva csak oly gyógyszerrel leszünk képesek a mezőgazdasági válságot elhárítani, amely a magyar mezőgazdasági elemek sajátos jellemének és az egész magyar közfelfogásnak megfelel. Ez okból szerző az agrár-bajok megszüntetése végett eddig javaslatba hozott tervek egyikét sem helyesli, és azon nézetének ad kifejezést, hogy alkalmas intézmény létesítésére a magyar társadalom és közélet legjobb elemei érdeklődésének felköltése utján kellene törekedni és nem kell attól tartani, hogy az intézmény pénzügyi tekintetben gyöngye lesz, ha nem a modern spekuláció révén létesül.

Ezek előrebocsátása után Lévay, kiemelve azt, hogy a mai mezőgazdasági válság nem csupán a nagy- és középbirtokosokat sújtja, de sújtja az Alföldön azon földműveseket is, akik maguk földdel nem rendelkeznek, de a mezőgazdaságból élnek: oly hitelintézet létesítését tartja a mezőgazdasággal foglalkozók minden rétegében pusztító baj elenyésztetésére egyedül alkalmasnak, amely képes a földbirtokosok tökéletlen hitelviszonyaiból eredő sűrű földbirtokos-pusztulás megszüntetésével a kisbirtok-szerzés végtelen nehézségeiből eredő agrárszociálizmust is orvosolni. E feladatának megoldását a kontemplált hitelintézet azon ismert körülményre alapítaná, mely szerint nálunk a föld hitelképessége az egész földbirtok értékének csak feléig terjed, minélfogva, ha például az 1000 holdas birtok tulajdonosa földhitelet teljesen kimerítette, azaz, ha birtokát 500 hold értékének megfelelő jelzálog terheli, földje révén megszünt hitelképes lenni és legfeljebb még személyi hitelt élvezhet, noha 500 hold meg nem terhelt földnek még mindig tulajdonosa. Az ily földbirtokos aztán gyakran ki van téve a tökrementésnek. A létesítendő hitelintézetnek első sorban az ily birtokosokat kellene gondolni alá venni, akként intézve annak ügyeit, hogy részére a birtoknak még tehermentes fele-

részet minden körülmények közt megmentse. Ezt e feladatát az intézet csak a jelzálogteher összegének megfelelő birtokrész megvásárlása útján oldhatná meg és itt lépne előtérbe az intézet második főfeladata, t. i. az, hogy azokat, kik földbirtok szerzésére vágnak és arra képesek, eme óhaj megvalósításához eljuttassa s ekként a ma elégedetlenkedő agrár-szociálistákat szorgalmas birtokosokká avassa. A nagyobb birtokosoktól adóssági terhek megszüntetése végett megvett birtokterületeket ugyanis parcellákra osztva, az intézet eladná; földet vásárló klientéla minden kétséget kizárólag bőven állana rendelkezésre, miután az agrár-szociálizmusnak épp az az egyik főoka, hogy a földművelő-osztály alsóbb rétegeiben megvan a vágy, sőt a vagyoni képesség is a földbirtok-vásárlásra, de eladóvá tett kisebb területek hiánya miatt e kívánság nem teljesülhet.

Ezekben szerző az általa kontemplált mezőgazdasági hitelintézet czélját gyakorlati irányban megismertetve, rámutat azon figyelemreméltó ellenvetésre, hogy az intézet a jelen körülmények közt épp ott nem fejthetne ki a jelzett irányban sikeres működést, hol arra legnagyobb szükség lenne. A mondottak szerint ugyanis az intézet czélját azzal oldaná meg, ha a parcellákban való birtokeladásokkal a földművelő proletariátus terjedésének gátát vet s a földbirtokos-osztályt lehetőleg megnöveli. Az agrár-szociálizmusra hajló földművelő proletariátus azonban épp az Alföldön van leginkább elterjedve, ott, hol a földbirtok nagy része szilárd kezekben van s ezektől a hitelintézetnek vajmi kevés alkalma lenne birtoktesteket parcellázás végett magához váltani. Eredeti, zseniális és a tanulmány legfontosabb pontját képezi az az eszme, melyet szerző avégből vet fel, hogy az intézet közhasznú tevékenysége az Alföldön is lehetővé tétessék. Rámutat nevezetesen ama nagy földbirtok-komplexumokra, melyek ma a nagy alföldi városok és községek tulajdonában és kezelésében vannak s amelyek ezen helyzetükben sem állami, sem községi fiskális szempontból kellően ki nem használhatók, nemzetgazdasági szempontból pedig az ekkora tőkéhez fűzhető legkedvetlenebb igényeknek is alig felelnek meg. Érdekes illusztrálására szolgál ezen állításnak a következő példa:

„Szeged város földbirtoka 72.514 kat. hold, melyből 32.910 kat. hold 4347 bérlőnek van bérbe adva; 26.318 kat. hold legelő; 6155 kat. hold erdő; 6141 kat. hold rét stb. A város földbirtokjévédelme 1892 évben költségirányzata szerint 408.539 frt 22 krra rugott. Ezen földbirtok rendszeres költségei 162.014 frt 23 krt tettek ki E szerint a város tiszta földbirtokjévédelme 1892-ben körülbelül 215.393 frtra rugott.

Ellenben, ha Szeged város földbirtokait parcellázva eladja s ha földjének holdját átlag 200 forinttal lesz képes értékesíteni, a város akkor eddig soha nem tapasztalt s nem is remélt kedvező anyagi helyzetbe jut. A földbirtokkal járó rendkívüli kiadásoktól megszabadulva s a földek eladásából begyűlt tőkét pupillaris biztosítékokkal bíró értékpapirokba fektetve, sokkal biztosabb és jóval nagyobb évi jövedelemmel és jelentékenyen megcsökkent adminisztratív költséggel könnyebben felelhet meg kötelezettségeinek.

Ami áll Szeged városra, az a többi alföldi városokra nézve is hasznos; ha ezen városok, az előnyök felismerésével, földbirtokaiknak parcellázva eladására határoznák magukat s ennek közvetítésével oly illetékebb tényezőt, az e czélból létesítendő mezőgazdasági hitelintézetet bíznák meg, az az Alföldön képes lenne közérdekük misszióját teljesíteni.

Ezekben ismertetjük még Lévay Henrik általános figyelmet érdemlő tervezetét. Záradékol felemlítjük még, hogy Lévay nemcsak eszmét ajánl, de késznek nyilatkozik tetteivel is közreműködni tervének megvalósítása érdekében.

A Lévay által propagált eszme megvalósítása érdekében ugyanis a nagybirtokos-osztály és a pénzügyi világ több előkelő tagja — köztük Lévay Henrik, gróf Nádasdy Ferenc, gróf Andrássy Gyula, gr. Zichy Nándor, Burchard-Bélavári Konrad, báró Nikofies Fedor, stb. — több értekezletet tartott, amelynek konkrét eredménye, hogy az új hitelintézet alapítása nemcsak elvben határozottatott el, hanem annak létrejötte anyagi tekintetben is biztosított. Az új bank alaptőkéje 10 millió frtra s czége „Magyar mezőgazdasági hitelintézet mint részvénytársaság“-ra van tervezve.

Kormos Alfréd,

a „Magyar Pénzügy” szerkesztője.

VEGYES HIREK.

— **József kir. herceg ő fensége** a városunkban elhelyezett m. kir. honvédség megtekintésére f. hó 25-én este körünkbe érkezik s másnap délen utazik el. A köztisztelőben álló fenséges ur látogatását egészségi állapota miatt már régóta sajnósan kellett nélkülözni; annál nagyobb most örömrünk, hogy — bár rövid időre — igaz szívvel üdvözölhetjük.

— **Főtiszt. Szász Domokos** ev. ref. püspök f. hó 21-én a theologiai akadémia vizsgáinak meghallgatása végett városunkba érkezett s ugyanazon nap este haza utazott.

— **Kinevezés.** Belügyminiszter ő nagyméltósága dr. Ebergényi Sándor verespataki jár. szolgabíró főtisztára titkárrá nevezvén ki, az új titkár f. hó 21-én tette le a hivatali esküt s foglalta el fontos hivatalát. A legszívélyesebben üdvözöljük új pályáján.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter a kolozsvári „Károlyina” országos kórháznál megüresedett egyik másod orvosi állásra városunk szülöttjét, Sajtos Károly egyetemi orvostudort nevezte ki. Gratulálunk.

— (h.) **A nagyenyedi daloskör** e hó 15-én délután tartotta nyári hangversenyét a Bethlen-főiskola dísztermében. Előadásra került Schumann nagyszabású oratoriuma, a „Paradicsom és Peri”; ezt megelőzte „Coriolan” nyitánya, szabatosan előadva a gyulafehérvári es. és kir. 82. gyalogezred zenekara által és saját karmester vezénylete mellett. A nagyenyedi daloskör, mely egy pár év óta megismersodott, többször igen szép eredményt mutatott fel, s mely soha nem panaszkodhatott sem a közönség, sem a sajtó ellen, mert mindkét részről kijutott számára az elismerés, támogatás: nem fogja rossz néven venni, ha kötelességünkön kifolyólag — és ezzel is ügyöket óhajtván szolgálni — kijelentjük, hogy ez alkalommal minden bizonynyal nemes becsúgyról tanuskodó, de erejét messze túlhaladó vállalkozásba fogott és azt ezuttal kellőleg megoldani nem tudta. Nem akar ez gáncs lenni, mert az előadott oratorium annyira nagyszabású és nehéz mű, hogy az csakis olyan erővel adható elő szabatosan, élvezhetően, kiknek az ének úgy szólva hivatásuk, és olyan betanítás és vezénylet mellett, mire csakis egy zeneileg teljesen képzett és gyakorlott vezető képes, ki nem kénytelen annyifelé szakítani elismerésre méltó buzgalmát, hanem teljes odaadással, csakis egy feladat művészi kivételére szorítkozhatik és pedig nem mint most, egyetlen egy, hanem igen sok összpóba után. Nem is kívánhatjuk, hogy dalkarunk, melynek tagjai dícsérendő szorgalommal és igen szép eredménytel művelik a könnyebb genret, ily nagy feladatra vállalkozzanak; ez a mi korlátolt körülményeink között nem lehet érdeke sem nekik, sem a közönségnek. A teljes három órán át tartó előadást szép számú, válogatott és nagy részben zeneértő közönség hallgatta végig és a fentiekben főképpen ezeknek véleményét tolmácsoltuk.

— (h.) **A Bethlen-főiskola tornász ifjúsága** f. hó 15-én udvariasan és igen kellemes módon viszonzotta azon szívélyes és kitüntető fogadtatást, melyben a nagyváradai tornaversenyéről való hazatértük alkalmával őket Nagy-Enyed város közönsége részesítette. Ugyan a nagyenyedi daloskör e hó 15-én délután tartotta nyári hangversenyét a Bethlen-főiskola nagytermében és ez alkalommal a díszszolgálatot teljesítő tornász ifjak minden egyes betéponnak meghívóval kedveskedtek, mely egyszerűen belépő-jegyül szolgált a kollegium kertjében este általuk rendezendő nyári táncestélyre. A közönség persze örömmel tett eleget a szives meghívásnak és este 9 órakor már nagy és díszes közönség hullámzott a lampionokkal, fáklyákkal pazarul világított gyönyörű kertben, hol a négyesekhez, keringőkhez katonazene, a csárdásokhoz pedig cigány-zene szolgáltatta a talp alá valót s derek tornászainknak, támogatva a katonaság és cibilek által is, volt gondjuk reá, hogy a szebbnél szebb lányok, menyecskék kellemesen gondoljanak vissza a szép estére, míg egy alsóbb terrazon az öregebbje poharak mellett elmélkedett azon szép időkről, mikor még ők is plántálói, fentartói voltak a szép kertnek! A kedélyes és fesztelen mulatság a késő éjjeli órákban ért véget.

— **Szamosi László festőművész,** Munkácsy Mihály hírneves művésznünk első rajz-tanítójának, Szamosi Jánosnak fia, a mester egyik jeles tanítványa, városunkban időzik. Ugy véljük, hogy azok, kik a sok slendrián munka helyett igazi művészettel festett arcképet ohajtanak szerezni, felhasználják a ritka alkalmat, hogy családjuk egyik-másik kedves tagjának vonásait méltóan megörökítsék. Helyes is volna, hogy a rossz müncheni, bécsi, budapesti fotográfia-utánzatok helyett, melyek ráadásul még drágák is, művészi becsű olaj-festések díszítsék lakásunkat.

— **A Bethlen-főiskolában az iskolai év ünnepélyes bezárása** f. hó 26-án d. u. 4 órakor lesz a nagyteremben. A közönség érdekében tudatjuk, hogy ez alkalommal délután 2 órától kezdve, az intézet összes gyűjteményei nyitva lesznek.

— **Gyászhir.** A Bethlen-főtanoda VIII. osztályának gyászja van szeretett osztálytársuk Tatár Jenő személyében, kit a kegyetlen halál épp gimnáziumi tanulmányai bevégezte előtt rabolt el. A boldogult ifju temetésére Harasztos községbe osztálytársai testületileg vonultak ki s szép koszorut vittek kegyeletök je-

léül. A temetés ünnepies voltát Végh Samu VIII. osztályos tanuló kegyeletes beszéde emelte. A holttestet osztálytársai — olykor-olykor felváltva a falubeli leányok által — vitték ki folyton zuhogó esőben a temetőbe, gyászadalok éneklése mellett. A boldogult ifjubartha Zsigmond nagy-enyedi és dr. Dózsa József szászvárosi tanárok unokatestvérüket siratják. Nagy visszatetszést szült a fiatalság körében, hogy az előjáróság a gyászlobogót a kollegium épületére ezen gyászeset alkalmából nem tűzette ki.

— **Élvezetes estély** volt Reinbold Olivér pénzügyigazgató kedves, vendégszerető házában f. hó 21-én a Major tánc-tanító által vezetett tánciskola befejezése alkalmából. A legszebb s legújabb táncokat kedves élénkséggel s kellemes bájjal lejtette az ifjuság, majd gazdag buffet következett s arra ismét tánc reggel 1/2 3 óráig. Közben Szamosi László ifju festő-művész remek hegedű-játékával lepte meg a gyönyörködő közönséget, mely zajos tapsal fejezte ki köszönetét. Az élvezetes tánc-esték kedves emlékére a szeretetreméltó háziasszonyt a táncosok egy pompás rózsából készített virág-párnával, a táncosnők virág-csokrokkal lepték meg s a táncdarabokat bársony-kötésbe foglalva nyújtották át.

— **Ipartestület.** A nagyenyedi ipartestület létesítése végett alkotott szabályrendelet némely csekélyebb módosítások megejtése végett a kolozsvári keresk. és iparkamara által a városi tanácshoz visszaküldetett. Mint halljuk, ezen módosítások tárgyalására a képzéshez kötött iparosokat és segédeket a városi tanács f. hó 30-ára hívta össze. Kérjük iparosainkat jól felfogott érdekekben minél számosabban megjelenni ezen értekezletre.

— **Figyelmeztetés.** Jövő vasárnap, június 30-án tartja tüzőtö-testületünk rendes nyári táncmulatságát, melyre a t. közönség figyelmét már e helyen is felhívjuk. Valóban megérdemlené ez annyira szükséges egyesület, hogy közönségünk támogatásával kitüntesse.

— **A helybeli elemi és polgári leányiskola vizsgái** f. hó 17—20-ik napján délelőtt és délután folytak le, nemcsak a közeli érdekeltek szülők és rokonok, hanem általában a nagy közönség kiváló érdeklődése mellett. A legtöbb vizsgán jelen volt dr. Havas Gyula kir. tanfelügyelő is, ki szép beszéddel zárta be a vizsgálatok folyamát.

— **„Kollegiumunk értesítői a millenniumra”** című alatt Váró Ferencz igazgató tanár külön füzetben is kiadta a szászvárosi tanári gyűlésen felolvasott értekezését, részletes és helyes beosztást ajánlva az iskolai értesítések szerkesztésére nézve, melyek jelenleg tartalomra, beosztásra, terjedelemlre nézve rendkívül eltérők.

— **Sertésvész** van városunkban, M.-Csesztvén, Sorostélyon. A legszigorubb elkülönítés, fertőtlenítés van elrendelve; nem szabad továbbá a sertéseket más megyébe eladni, elhajítani. Nagy baj, nagy veszteség ez szegény gazdáinkra nézve.

— **Munkácsy Gyulafehérvárt.** Biztos tudomásunk szerint Munkácsy kibérelte a gyulafehérvári Hungaria szállodát; ez alkalomból örömmel üdvözi a „Gyulafehérvár”. Mi csak sajnálatunkat fejezhetjük ki Munkácsy távozása felett, mert Gyulafehérvár csak nyerni fog.

— **Szörnyű fellegszakadás** volt f. hó 14-én Akmarón, mely Zdrink Juon és Zdrink György nevű 17 és 15 éves cigány fiukat menthetetlenül magával sodorta.

— **A féltés áldozata.** Oláh-Dályán Hiláge Vaszilie I. György véres boszura gerjedett Angyel Petru ellen, ki nejét elcsábította. F. hó 14-én éjjel megleste a szerelmes párt s Angyel Petrut nyomban meggyilkolta. Az alvinczi járás főszolgabírója a gyilkost a hűtelen nővel együtt átadta az igazságszolgáltatásnak.

— **Próba-bál.** Major József okleveles táncztanító lapunk egyik tudósítójának a következő meghívót küldötte: „Meghívó. Tulirt tanítási idényemet befejezvé, tanítványaim haladásának bemutatása céljából, folyó év és hó 23-án az óvoda 2 termében zártkörű táncvizsgát rendezek, melyre t. kívül címzett urat és családját tisztelettel meghívom. Kezdeté 8 órakor.” Ezen estélyt melegen ajánljuk tánczedelő fiatalságunknak.

— **Nyilvános számadás.** A nagyenyedi iparos-és ifjusági egyesület által folyó évi június 9-én rendezett nyári tánc-mulatság díszes közönség részvétele mellett anyagilag is fényesen sikerült. A város polgárainak színe-java jelen volt és a derült jó kedv reggeli 3 óráig tartott a csárdás kedvverítő hangjai mellett. Bevétel: 141 frt 90 kr. Kiadás: 83 frt 52 kr. % a táncz helyiségért 5 frt 82 kr. Maradt az egyesület pénztárának 52 frt 56 kr. Felülfizettek: 2—2 frtot: Dunai Albert, Ince István, Huber Győző. 1 frt 20 krt: Balla testvérek. 1—1 frtot: Lázár József, Lusztigh László p. ü. főbiztos, Jakab Károly, Gazsa Sámuel, Markovics Lajos, Goldberger Samu, Székelyhid János, Nagys. Mecsér József,

Korbuly Bálint. 80 krt: Máthé István. 60—60 krt: Dancs Mózes, Fesztinger Dávid. 50—50 krt: Harmath Antal, Bitay Endre, N. N., Aschenbrenner Árpád, Székely János, Márton Mór, Winkler János. 40—40 krt: Maksai Gábor, X. X., Gergely Ártúr, Zsakó Andor, Ravai Gyula, Bakó Károly, Kövér János, Nagy Károly ev. ref. pap, Dr. Garda Kálmán, N. N., Nagys. Kovács Gyula polgármester, főtiszt. Deli Ödön, Benyovics Mór, Keresztes Pál. 30—30 krt: Máhr Ferencz, Mátyás Lajos, Fenichel Simon. 20—20 krt: Panczél György, Drágics Péter, Kollok András, N. N., Osztián N. 10 krt: Szatmári Samu. Fogadják a rendezőség köszönetét.

CSARNOK.

Kamélia.

— Egy bakfis monologia. —

Kaméliának hívják. Miért éppen Kaméliának? .. Miért nem inkább Arabellának, Kunigundának? Nekem e nevek jobban tetszenek. . . . No lám, milyen hátatlan vagyok! Hiszen örülöm kellene, hogy ez lett a keresztnevem, mert csak jó anyámon mult, hogy ennél csunyább, szászorta csunyább névnek nem lettem viselője.

Mikor „rózsabokorban jöttem a világra”, anyám és atyám ellentétbe kerültek a fölött: mi legyen a keresztnevem. Anyám igen kedvelte a virágokat s ezért egy szép virág nevet választotta, míg ellenben atyám — erős dohányos lévén — egy különleges szivarfajának neve mellett kardoskodott. Végre is anyám győzött (mert az asszonyok győznek mindig) s nevem Kamélia lett.

Ah, minő szerencse ez, mert hogyan venné ki magát, ha nevem Cserháti Kamélia helyett így hangzanék: Cserháti Regalitás, Cserháti Trabuko, vagy Cserháti Medias! Mit tennék most, ha udvarlóm így kezdenék a szerelmes leveleket: Imádott Regalitás! Aranyos Medias! vagy Drága Trabuko! (Pedig a Trabuko nem is drága; azt hiszem, 8 krajczár.) Ah, még gondolatnak is borzasztó ez! Tudom, Istenem, most egy udvarlóm sem volna. No, no, hiszen most sincsen annyi, de hát ennek nem én vagyok az oka, hanem atyám, aki sehogyan sem szívelheti a fiatal embereket. (Pedig, ha jól tudom, ő is fiatal volt valamikor.)

Az egyik udvarlóm egy karsu, magas huszár hadnagy. Itt lakik a közeli városban s mindennap át-rándul hozzánk. Szeretném tudni, minek! Ki nem állhatom, mert az orrán mindig fekete flastromot visel. De máskülönbben sem tudnék beleje szeretni, mert éppen olyan miedereket visel, mint én, és mindig azt mondja: „Kamélia kisasszony, én karsubb vagyok, mint kegyed.” Hát nem borzasztó ember ez? . . . Egyszer ki is adom neki a „laufaszt” s megmondom neki: „Ab-süt, amerre a nap süt!”

A másik udvarlóm az itt szomszédomban levő Pat-tantus Mihály fűszerkereskedő. Ezt sem szívelhetem, mert folyton bókol s udvarlasközben is úgy jár a keze, mintha stancziklet sodorna. Alacsony, törpe emberke s a lábai olyan ruganyosak, mintha kaucsukból volnának. Csak akkor haragszom ám rája igazán, mikor elkezd bókolni. Arczomat a szegedi paprikához hasonlítja, melynek üzletében oly nagy keletje van. Csókjaimat — habár egyet sem adtam még neki — edesebbnek hiszi, mint a prominclit. Szemeimet pedig a goromba noma buzavirághoz, hanem a „waschblau”-hoz hasonlítja. (Jaj de szeretném ezért pofon ütni.) Anyám parancsára kénytelen vagyok neki jó arczot mutatni, mert a czukrot, kávét, lisztet jobban meg szokta nekünk mérni.

A harmadik udvarlóm az itt helyben megjelenő „Kakukfalvai Harsona”-nak főmunkatársa, máskülönbben pedig elismert poeta. Nagy fekete szemű, halvány képű, felborzolt haju ifju, s roppant nagy lángész. Ezt már igazán szeretem, mert nagyon művelt, okos ember. Néha-néha órahosszat elül mellettem a nélkül, hogy csak egyet is szólna. Csak sóhajtozik és felnéz az égre. Ebben az emberben nincs meg a köznapi prózaiság!

Multkor is, mikor süteménnyel kínáltam meg, egy mély, fájó sohaj tört ki kebléből és lemondó hangon mondta nekem, hogy ő süteményt nem ehetik, mert ez ellentétben áll az ő keserű életével s ha nem hiszem el: üsse fel „Lepkelombok” cz. verskötetének 36. lapját és olvassam el a „Zátonyos szívverések” című vers-cziklust, ahol ez hűen le van írva. Mondom, rajongok ezért az emberért s a szívem szakad meg, ha eszembe jut annak a levélnek tartalma, melyet tegnap küldött nekem s melyben megírta, hogy sohsem jön többé szemem elé. Oh Istenem, de ennek csak én vagyok az oka; miért is voltam oly szeles, oly rakoncátlan!

A napokban, mikor az erdőben sétálgattam, megpillantottam őt egy padon ülve. Kezében kis jegyzőkönyvecské volt s abba szorgalmasan jegyezgetett, néha szeméit az égre emelte s ebből is azt következtettem, hogy bizonyosan azon a versen dolgozik, melyet nem rég megígért hozzám írni. A kíváncsiság majd megölt; nesztelenül, lábujjhegyen a háta mögé surrantam s ki irhatja le örömet, mikor a jegyzőkönyvecskében megpillantom

nevem két első Ka . . . betűjét! Nem sokáig gondolkoztam, hanem kirántottam kezéből a jegyzőkönyvecskét s futottam, mint egy üldözött őzike, arkon-bokron keresztül — haza. Otthon kíváncsian felnyitottam a jegyzőkönyvecskét s — szent Istenkém! — mit látnak szemem! A jegyzőkönyvecskében vers helyett ez állott: „Kabátomat zálogból kiváltani 5 frt, mosónőnek tartozom 1 frt 20 krral, virágescokorért 6 frttal, cipőtalpalás . . . de mir nem folytatam tovább. Szegény poeta! A szívem szakad meg, ha eszembe jut, hogy sohsem fogom többé látni. Oh, miért is voltam oly szeles, oly rakoncátlan! . . . De nem, azért is jóvá teszem hibámat . . . De hogyan, mikép? . . . Szinte megőrülök! . . . Ah, megvan! megyek és megírom neki, hogy nincs oka nehez-telni rám! mert az én cipóm sincs még kifutva.

Jaj, de pompás! . . . megyek, szaladok!

Reim Lajos.

KÖZGAZDASÁG.

Védellemezzetek a szőlőterteket a peronospora ellen.

Azon időszakban, melyben a szőlőtulajdonosnak érdekében áll gondoskodni arról, hogy a peronospora fellépését megakadályozza, azt hisszük, nagyon aktuális dolog lesz egy még kevésbé ismert és mégis kitűnő, Franciaországban már évek óta használatos védszert értekezés tárgyává tenni, mely szer a mult esztendőben Magyarországon tett kísérletek alkalmával a varakozást fényesen igazolta, sőt felül is haladta. A rézgálicz-zsirkölisztről beszélünk, a „Fostit”-ről, egy kiváló finomságu porról, melyet külön e célra alkotott eszközzel (fújóval) fúvunk, és mely a szőlővenyige összes részeire lerakódik, és pedig úgy, hogy a venyigék még csak legkisebb része sem marad fedetlenül. A levelekhez való ragadást a zsirkó eszközli, míg a védő és támadó erőt a zsirkóval összekötött rézgálicz gyakorolja. A tett kísérletek bizonyítják, hogy a fostit, melyet júniusban hoztunk a venyigére, még késő ősz-szel is látható volt a leveleken; e mellett megjegyezzük, hogy e por sohasem gyakorol oly kellemetlen hatást, mint a kékkőoldat, hanem a venyige és szőlő általa szép színt nyernek, mely legkevésbé sem deguszáló, mint a kékkő csunya foltjai.

Azáltal, hogy a fostit mindennemű előkészítést nélkülözhetővé tesz és vizet nem kíván, egyrészt a kezelést könnyebb, másrészt a szállítást kényelmesebb és még magas szőlőhegyeken is fáradság nélkül alkalmazható a fostit. De ezen könnyítéseken kívül is e szernek poralakja sok előnnyel jár. Míg a por mindenható odafér, a levelek felső és alsó részére, a törzsre és a legfinomabb-hajtásokra, a kékkőoldat a leveleknek csak felső oldalait tudja megmedvesíteni, míg az alsó oldalakat — bár csak könnyedén — erő cseppek természet-szerűleg leesnek, anélkül, hogy idejük lett volna a bennük lappangó rézgáliczot lerakni. Ez előnyhöz járul még két fontos előny, t. i. a tisztaság az alkalmazásban és az eszközök meg nem sérülése. Míg a kékkőoldat a kezelő ruháin mindig nyomokat hagy, vagy azokat teljesen is elrontja, addig a fostit, ha netalán a ruhákra le is rakódik, porként eltávolítható, és amíg a kékkőoldat a fecskendőknek még réztartóit is megtámadja és idővel keresztüleszi, addig a fostit, mivel por, e káros hatással sohasem jár és még a pléh is egészen sértetlen marad. Ha még ehhez tekintetbe vesszük a teljesen kiértelt és penészmertes szőlőt, mely kiváló ízletes külsőt mutat, és a fostit árát, mely a Mühle Vilmos temesvári cég, udvari szállító által kiadott füzet szerint egy harmaddal olcsóbb a kékkőoldatnál, akkor meg vagyunk győződve, hogy a szőlőtertektulajdonosok a fostitot saját érdekükben, — ha egyelőre megnyugtatótásuk végett csak próbaképpen is, — használni fogják.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó: IQ. CIRNER JÓZSEF.

Nyomatott ifj. Cirner József könyvnyomdájában Nagy-Enyeden.

Henneberg-selyem esakis akkor valódi, ha közvetlen gyárból rendelik — fekete, fehér és színeseket 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, esikós, kockázott mintázatokat, damasztot (t. b. mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) stb. postabér- és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat posta fordultával küld: **Henneberg G.** (es. k. udvariszállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba ezimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

Alsó-Fehér vármegye főispánjától.

Sz. 137—895.

főisp.

Pályázat.

A magyar-igeni főszolgabírói járás kötelekébe tartozó Zalathna székhelyvel, 800 frt fizetéssel és 150 frt lakbérrel javadalmazott **szolgabírói állomásra pályázatot hirdetek.**

Hivatali kötelességét a magyar-igeni és verespataki járasok területén előforduló erdei kihágások, valamint a Zalathna, Trimpoeleés Valea-Do-

